

Sygn. akt VI Ga 238/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Harmata

Protokolant: sekr. sądowy Joanna Stafska

po rozpoznaniu w dniu 31 października 2013 r. w Rzeszowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa: (...) P. (...) (...) & (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

przeciwko: Przedsiębiorstwu Produkcyjno - Usługowo - Handlowemu (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w N.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie

V Wydziału Gospodarczego z dnia 14 sierpnia 2013 r., sygn. akt

V GC 1399/12 upr

I. oddała apelację,

II. zasądza od pozwanego Przedsiębiorstwa Produkcyjno - Usługowo - Handlowego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

w N. na rzecz powoda (...) P. (...) (...) & (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. kwotę 300 zł (trzysta złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

sygn. akt VI Ga 238/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 31 października 2013 r.

Wyrokiem z dnia 14 sierpnia 2013 r. sygn. akt V GC 1399/12 upr. Sąd Rejonowy w Rzeszowie zasądził od pozwanego Przedsiębiorstwa Produkcyjno - Usługowo-Handlowego (...) sp. z o.o. w N. na rzecz (...) P. (...) (...) & (...) sp. z o.o. w P. kwotę 1 711,22 zł. z ustawowymi odsetkami i kosztami postępowania.

Na uzasadnienie żądania powód podał, że w oparciu o umowę wykonał usługę transportową na rzecz pozwanego i wystawił fakturę VAT, którą częściowo pozwany zapłacił w wysokości 18.504,19 zł, do zapłaty pozostało 1538,41 zł. Na dochodzoną przez powoda kwotę składała się dodatkowo kwota 71,38 zł tytułem skapitalizowanych odsetek ustawowych od kwoty 20.042,60 zł naliczanych od dnia 18.02.2012 roku do dnia 27 lutego 2012 roku, kwota 101,43 zł tytułem skapitalizowanych odsetek ustawowych od kwoty 1.539,41 zł naliczanych od dnia 28.02.2012 roku do dnia poprzedzającego dzień wniesienia powództwa, tj. 31.08.2012 roku.

W sprzeczności od nakazu zapłaty pozwany zarzucił, iż dokonał skutecznego potrącenia wierzytelności wynikającej z faktury VAT nr (...) z wierzytelnością wynikającą z noty obciążeniowej nr (...), z uwagi na częściowe wykonanie usługi

transportowej przez powoda (przedmiotem umowy było dostarczenie paletki mandarynek, która mogła pomieścić 27 palet, tymczasem powód przewiózł 25 palet), co spowodowało stratę po stronie pozwanego w kwocie 1538,41 zł (brak 2 palet).

W odpowiedzi na sprzeciw powód podtrzymał w całości wszystkie oświadczenia i zarzuty zawarte w pozwie i zakwestionował zarzut potrącenia jako bezpodstawny. Pozwany nie wykazał, iż przedmiotem umowy miał być przewóz 27 palet mandarynek, nadto przy odbiorze ładunku pozwany nie zgłaszał żadnych braków w towarze, a rzekoma wadliwość przewozu została zgłoszona po upływie ponad 2 miesięcy od dostarczenia towaru. Zakwestionował też notę obciążeniową nr(...) jako oświadczenie o potrąceniu.

Na rozprawie pełnomocnik pozwanego sprecyzował, iż podstawą oddalenia powództwa jest zarzut umorzenia wierzytelności dochodzonej pozwem na skutek złożonego za notą obciążeniową oświadczenia o potrąceniu, tj. iż nie formułuje zarzutu potrącenia w sprzeciwie. Określił również iż roszczenie opiera na treści art. 471 kc tj. obowiązku naprawienia szkody z tytułu nienależytego wykonania zobowiązania.

Sąd Rejonowy ustalił w uzasadnieniu okoliczności bezsporne t.j. zawarcie umowy przewozu, której przedmiotem było dostarczenie przez powoda dla pozwanego paletki mandarynek za wynagrodzeniem 20.042,60 zł i terminem płatności do dnia 17.02.2012 r., wystawienie faktury VAT nr (...), jak również fakt odbioru przez pozwanego dostarczonego mu towaru w postaci 25 palet mandarynek, zapłatę na rzecz powoda kwoty 18.504,19 zł. Niekwestionowany przez strony był także fakt doręczenia pozwanemu wezwania do zapłaty pozostałej kwoty 1.538,41 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18.02.2012 roku oraz doręczenie powodowi noty obciążeniowej, wystawionej przez pozwanego, w której to notce pozwany wskazał kwotę obciążenia 1.538,41 zł z tytułu braku 2 palet mandarynek do FV (...) oraz termin jej płatności 28.03.2012r. Sąd Rejonowy uznał też za przyznany przez powoda fakt, iż paletka mogła pomieścić 27 palet mandarynek, bowiem temu twierdzeniu pozwanego ze sprzeciwu nie zaprzeczył

powód w odpowiedzi na sprzeciw, mimo stosownego pouczenia o treści art. 230 kpc.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy przyjął, że powództwo było zasadne. Wskazał, że pozwany nie zaprzeczając wysokości wynagrodzenia powołał się na zarzut wygaśnięcia wierzytelności na skutek oświadczenia o potrąceniu. W ocenie Sądu nie doszło natomiast do złożenia oświadczenia o potrąceniu poprzez doręczenie powodowi noty obciążeniowej.

Mając na uwadze stanowisko pozwanego sprecyzowane na rozprawie w dniu 14 sierpnia 2013 roku. Sąd uznał, że nota obciążeniowa nie stanowiła oświadczenia o potrąceniu jako że w jej treści nie było nawet dorozumianego oświadczenia o potrąceniu, stanowiła tylko wezwanie do zapłaty. Dalej Sąd wskazał, że nawet gdyby uznać notę obciążeniową jako zawierającą w sposób dorozumiany oświadczenie o potrąceniu, to potrącenie nie mogło wywołać skutku prawnego, skoro dotarło do powoda jednocześnie z wezwaniem do zapłaty, gdzie termin zapłaty pozwany wyznaczył na późniejszy, a więc gdy w dacie dotarcia tejże noty obciążeniowej do powoda wierzytelność pozwanego nie była jeszcze wymagalna. Sąd zakwestionował także sposób wyliczenia szkody z art. 471 kc jako odnoszący się do części wynagrodzenia za przewóz, a nie do kryterium utraconej korzyści czy poniesionej straty. Sąd wskazał, że nie może stanowić roszczenia odszkodowawczego roszczenie główne, tzw. essentialia negotii umowy przewozu. Czym innym jest wynagrodzenie za przewóz, czy innym jest odszkodowanie za nienależyte wykonany przewóz. Sąd rozważył odpowiedzialność przewoźnika na tle Konwencji CMR i wskazał, że odnosi się ona jedynie do faktu utraty czy uszkodzenia przesyłki w czasie od momentu po załadowaniu do momentu wydania odbiorcy. W tej sprawie nie doszło w czasie przewozu ani do utraty ani do zniszczenia towaru, który nie został w ogóle załadowany. W sprawie brak też przesłanki opóźnienia z art. 19 Konwencji. Zdaniem Sądu za brak nadania przesyłki do przewozu odpowiedzialność może

ponosić sprzedawca mandarynek, który nie wydał przewoźnikowi takiej ilości towaru, w jakiej zobowiązał się wydać w umowie sprzedaży.

Ostatecznie Sąd Rejonowy z uwagi na brak oświadczenia o potrąceniu w sprzeciwie, brak wymagalnej wierzytelności pozwanego względem powoda, brak odpowiedzialności przewoźnika uznał, że nie doszło do skutecznego umorzenia wierzytelności dochodzonej pozwem.

Powyższy wyrok w całości zaskarżył apelacją pozwany wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji oraz o orzeczenie o kosztach postępowania.

Pozwany zarzucił naruszenie:

- art. 60 kc w zw. z art. 498 § 1 i 499 zd. 2 kc poprzez bezpodstawne uznanie, że strona pozwana nie złożyła oświadczenia o potrąceniu należności wzajemnej wynikającej z noty obciążeniowej nr (...) która obejmowała nienależne powodowi wynagrodzenie za brak przewozu dwóch palet mandarynek, jak również przyjęcie chybionego stanowiska, że powołana nota pozwanego nie wywołała skutku potrącenia, skoro nie była wymagalna w dacie jej złożenia, skoro z art. 499 zd. 2 kc wynika, że oświadczenie o potrąceniu ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe, a zatem nabrało ono mocy wstecznej od daty 29.03.2012 r.

- art. 8 ust. 1 lit. a Konwencji CMR poprzez pominięcie treści zlecenia transportowego, z którego wynikało, że pozwany zlecił powodowi do wykonania transport całej plandeki owoców t.j. komory przewozowej samochodu ciężarowego mogącej pomieścić 27 palet mandarynek, a nie 25 palet, w liście przewozowym CMR przez oznaczenie pojazdu (...) potwierdzone zostało, że miała być załadowana pełna plandeka, a nie tylko jej część, a przy przyjęciu towaru zgodnie z art. 8 ust. 1 lit. a CMR do podstawowych

obowiązków przewoźnika należy dokładne sprawdzenie danych listu przewozowego dotyczących ilości sztuk przewożonego towaru, czym niezasadnie Sąd obciążył sprzedawcę, który nie był podmiotem tożsamym nawet z nadawcą przesyłki, szczególnie przy przewozie spedycyjnym,

- rażące naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy t.j. art. 27 kpc, art. 233 § 1 kpc art. 316 § 1 kpc a przez to pozbawienie pozwanego prawa do obrony przed sądem, nieważność postępowania / art. 379 pkt 5 kpc/ i brak rozpoznania istoty sprawy /art. 386 § 4 kpc/ poprzez oddalenie wszystkich istotnych wniosków dowodowych w sprawie, zwłaszcza dowodu z faktury VAT nr (...) wraz z listem przewozowym CMR i zleceniem transportowym, wezwania do zapłaty, noty obciążeniowej nr (...) jak również dowodu z zeznań świadka T. P., pomimo że między stronami był spór co ilości palet będących przedmiotem przewozu oraz czy pozwany złożył skuteczne oświadczenie w przedmiocie potrącenia.

W uzasadnieniu apelacji powód rozwinął argumentację na poparcie zarzutów, m.in. podniósł, że treść spornej noty obciążeniowej t.j. oświadczenie o treści „obciążamy Państwa za brak 2 palet mandarynek do FV (...)” i precyzyjne wskazanie kwoty obciążenia 1538 zł. świadczy o dokonaniu potrącenia.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie w całości i zasądzenie kosztów postępowania.

W przedmiocie potrącenia powód podniósł brak oświadczenia i zakwestionował notę obciążeniową, jako nie zawierającą stwierdzenia „potrącam” lub innego równoważnego świadczącego o ujawnieniu woli umorzenia obu wierzytelności poprzez przeciwstawienie ich sobie. O takiej woli nie świadczy słowo „obciążam”, jako że niejako formułuje tylko ewentualną wierzytelność. Powód wskazał, że adresat noty w której został obciążony kwotą może zadośćuczynić drugiej stronie poprzez zapłatę, potrącenie zaś powoduje

umorzenie. Zakwestionował też wierzytelność pozwanego przedstawioną do potrącenia jako niewykazaną.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie.

Niezasadnym był najdalej idący zarzut, a to nieważności postępowania.

Stosownie do art. 379 pkt 5 kpc nieważność zachodzi, jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw.

Nieuwzględnienie przez sąd rozpoznawczy wniosków dowodowych strony nie stanowi pozbawienia możliwości obrony jej praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. i nie może uzasadniać zarzutu nieważności postępowania. W przepisie tym chodzi jedynie o takie sytuacje, w których na skutek wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej strona nie mogła i faktycznie nie brała udziału w całym postępowaniu lub jego istotnej części, nie zaś o, nawet bezpodstawne, nieuwzględnianie wniosków dowodowych strony (tak również SA w Ł. I ACa 1191/12 z dnia 21.02.2013r. LEX nr 1311991).

Niezasadnym był zarzut naruszenia art. 227 kpc i art. 233 § 1 kpc. Sąd oddalił wnioski dowodowe z dokumentów jako powołanych na okoliczności bezsporne w sprawie, a te w myśl art. 229 kpc i art. 230 kpc nie podlegają dowodzeniu. Sąd nie dokonywał zatem oceny materiału dowodowego, wobec oparcia orzeczenia na bezspornym stanie faktycznym, który był wystarczającym do wydania orzeczenia w sprawie. Jednocześnie w ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy dokonał prawidłowo bezspornych ustaleń faktycznych mając na uwadze powołane przez strony i przyznane przez nie fakty. Sąd Rejonowy prawidłowo także w świetle art. 227 kpc oddalił wniosek dowodowy z zeznań świadka jako powołany na okoliczności nie mające znaczenia dla rozpoznania sprawy. Dowód ten zmierzał do wykazania wiarygodności pozwanego, co było bezcelowym wobec braku

materialnoprawnego oświadczenia o jej potrąceniu, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

Niezasadnym był kolejny zarzut, a to naruszenia art. 60 kc w zw. z art. 498 § 1 kc i art. 499 zd. 2 kc.

Stosownie do art. 499 kc potrącenia dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe.

Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu Rejonowego , iż brak w sprawie skutecznego oświadczenia o potrąceniu.

Pełnomocnik pozwanego na rozprawie w dniu 14 sierpnia 2013 r. wyraźnie wskazał, iż podstawą żądania oddalenia powództwa jest zarzut umorzenia wiarygodności dochodzonej pozwem na skutek złożonego notą obciążeniową oświadczenia o potrąceniu. Pozwany nie formułuje zarzutu potrącenia w sprzeczności. Jak więc wynikało z powyższego, pozwany wnosząc o oddalenie powództwa powoływał się na fakt wygaśnięcia zobowiązania, na skutek dokonanego wcześniej odrębnie oświadczenia o potrąceniu , a to zawartego w nocie nr (...).

W ocenie Sądu Okręgowego, analiza przedmiotowej noty nie pozwalała na przyjęcie , iż w jej treści zawarto oświadczenie o potrąceniu. Potrącenie bowiem jest przede wszystkim instytucją prawa materialnego, którą reguluje art. 498 § 1 kc, zgodnie natomiast z art. 499 kc potrącenia dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie.

W sprawie brak materialnoprawnego oświadczenia w przedmiocie potrącenia o którym mowa w art. 499 kc. Od potrącenia jako czynności materialnoprawnej, odróżnić trzeba bowiem zarzut potrącenia będący czynnością procesową. Oświadczenie o potrąceniu, o którym mowa w art. 499 kc, jest czynnością materialnoprawną powodującą - w razie wystąpienia przesłanek określonych w art. 498 § 1 kc - odpowiednie umorzenie wzajemnych wiarygodności, natomiast

zarzut potrącenia jest czynnością procesową, polegającą na żądaniu oddalenia powództwa w całości lub w części z powołaniem się na okoliczność, że roszczenie objęte żądaniem pozwu wygasło wskutek potrącenia. Zarzut potrącenia oznacza zatem powołanie się przez stronę w procesie na fakt dokonania potrącenia i wynikające stąd skutki. Oświadczenie o potrąceniu stanowi więc materialnoprawną podstawę zarzutu potrącenia.

Pozwany podnosząc zarzut wygaśnięcia wierzytelności powoda powołał się wyłącznie na notę księgową nr (...). Nota ta pozbawiona była jednak cech pozwalających na uznanie, iż zostało w niej zawarte oświadczenie woli w przedmiocie potrącenia wskazanej w niej kwoty 1 538,41 zł. z jakkolwiek wierzytelnością wzajemną, tym bardziej z wierzytelnością sporną w sprawie.

W jej treści wskazano wyłącznie, iż pozwany obciążył powoda kwotą 1 538,41 zł. Pozwany nie wyraził ani wprost ani w sposób dorozumiany woli przeciwstawienia sobie w celu umorzenia wzajemnych wierzytelności. Przeciwnie, pozwany wyznaczył w niej termin płatności wskazanej w nocie kwoty na 28.03.2012 r. Powyższe wskazuje nie tyle na zamiar umorzenia wzajemnych wierzytelności, co na wezwanie do zapłaty wskazanej w nocie kwoty, którą pozwany obciążył powoda. W ocenie Sądu Okręgowego tej wykładni nie zmienia fakt, iż w nocie zawarto oświadczenie o treści obciążamy za brak 2 palet mandarynek do FV/(...), stanowiące jedynie oznaczenie wierzytelności stanowiącej przedmiot noty obciążającej. Do potrącenia długu z wierzytelnością nie dochodzi automatycznie przez to, że istnieją dwie wzajemne wierzytelności nadające się do potrącenia, ale konieczne jest oświadczenie, że korzysta się z prawa potrącenia /postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2000 r. I CKN 398/98/. Powyższa nota nie spełniała zaś wymienionego wymogu.

W przedmiotowej sprawie brak - wobec oświadczenia pełnomocnika pozwanego - było podstaw do uznania, że w sprawie złożono procesowy zarzut potrącenia, który zawierał jednocześnie oświadczenie materialno-prawne. Stanowisko

pozwanego było w tym zakresie jednoznaczne, skoro wskazywał na rozprawie wprost na wygaśnięcie zobowiązania poprzez złożone odrębnie oświadczenie o potrąceniu, to jest w nocie księgowej jak też stwierdzał wprost, że nie formułuje zarzutu potrącenia w sprzeciwie. Stanowisko pozwanego było w tym przedmiocie konsekwentne, jako że już w piśmie z daty 19 czerwca 2013 r. rozróżnił zarzut oparty na potrąceniu przed wszczęciem postępowania i oświadczenie o potrąceniu sformułowane dopiero w piśmie procesowym i zaznaczył, że podniesiony w sprawie zarzut sprzeczny jest do powołania się na zarzut nieistnienia dochodzonej pozewm wierzytelności. Ostatecznie więc pozwany podniósł jedynie zarzut procesowy, bezskuteczny wobec braku podstawy potrącenia, a to oświadczenia materialno-prawnego złożonego przed procesem. W przedmiotowej sprawie procesowy zarzut nie zawierał oświadczenia woli w rozumieniu art. 60 kc w przedmiocie potrącenia w rozumieniu art. 499 kc. Przyjęcie odmiennego założenia przez Sąd pozostawałoby w sprzeczności z wyraźnym stanowiskiem strony i stanowiłoby nieuprawnioną ingerencję Sądu w merytoryczne stanowisko strony w procesie, prowadząc do naruszenia zasady kontrydiktoryjności.

Wobec bezskuteczności, z powyżej podanych przyczyn, zarzutu opartego na potrąceniu, który był podstawą obrony pozwanego, w sprawie pozostawały bez znaczenia dla rozstrzygnięcia kwestie dotyczące wykazania istnienia po stronie pozwanego wzajemnej wierzytelności przedstawionej do potrącenia, daty jej wymagalności, jak też kwestie dotyczące odpowiedzialności powoda wywodzonej z przepisów Konwencji CMR.

Dla pełności rozpoznania jednak zarzutów apelacji Sąd Okręgowy dokonał również analizy i kontroli w dalszym zakresie i w jej wyniku podzielił argumentację Sądu Rejonowego zarówno co do zakresu odpowiedzialności przewoźnika na podstawie Konwencji CMR jak i niewykazania przez pozwanego szkody zważywszy na konieczne rozróżnienie pomiędzy

wynagrodzeniem za przewóz stanowiącym essentialia negotii umowy przewozu, a szkodą poniesioną w związku z ew. nienależytym jej wykonaniem.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 § 1 kpc oddalił apelację jako bezzasadną.

W przedmiocie kosztów postępowania odwoławczego orzeczono jak w pkt II wyroku - na podstawie art. 108 kpc w zw. z art. 98 kpc

oraz § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 3 w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz.U.2002.163.1349), stosownie do wyniku postępowania apelacyjnego.

Zarządzenie :

1. Odpis uzasadnienia doręczyć pełnomocnikowi pozwanego
2. Po dołączeniu zwrotnego potwierdzenia odbioru akta zwrócić SR w Rzeszowie.